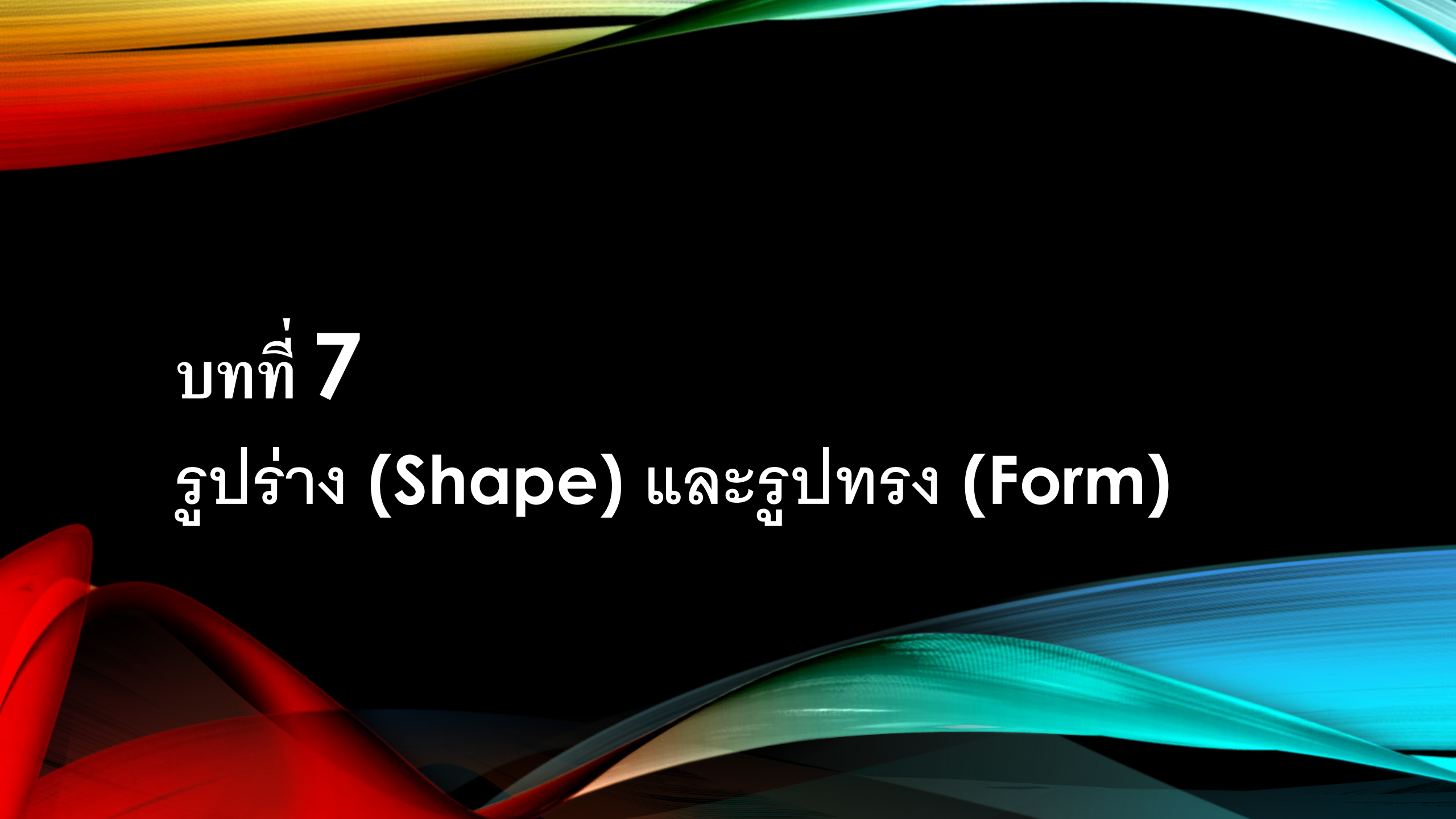

บทที่ 7

รูปร่าง (Shape) และรูปทรง (Form)

เนื้อหา

- ความหมายของรูปร่าง
- ประเภทของรูปร่าง
- รูปร่างบวกและรูปร่างลบ
- ความหมายของรูปทรง
- ประเภทของรูปทรง

ความหมายของรูปร่าง

- **รูปร่าง (Shape)** หมายถึง รูปลักษณะแบนราบเป็น 2 มิติ เกิดขึ้นจากส่วนประกอบสำคัญของศิลปะ ได้แก่ เส้น สี น้ำหนัก พื้นผิว ฯลฯ ไม่แสดงน้ำหนักแสงเงาให้เห็นเป็นปริมาตรหรือมวล

ประเภทของรูปร่าง

รูปร่างในทางศิลปะ อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. **รูปร่างธรรมชาติ (Natural Shape)** หมายถึงรูปร่างที่ถ่ายทอดแบบมาจากธรรมชาติ เป็นสิ่งที่พบเห็นโดยทั่วไป ได้แก่ คน สัตว์ พืช หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่ารูปร่างที่ได้จากสิ่งมีชีวิต (Organic)

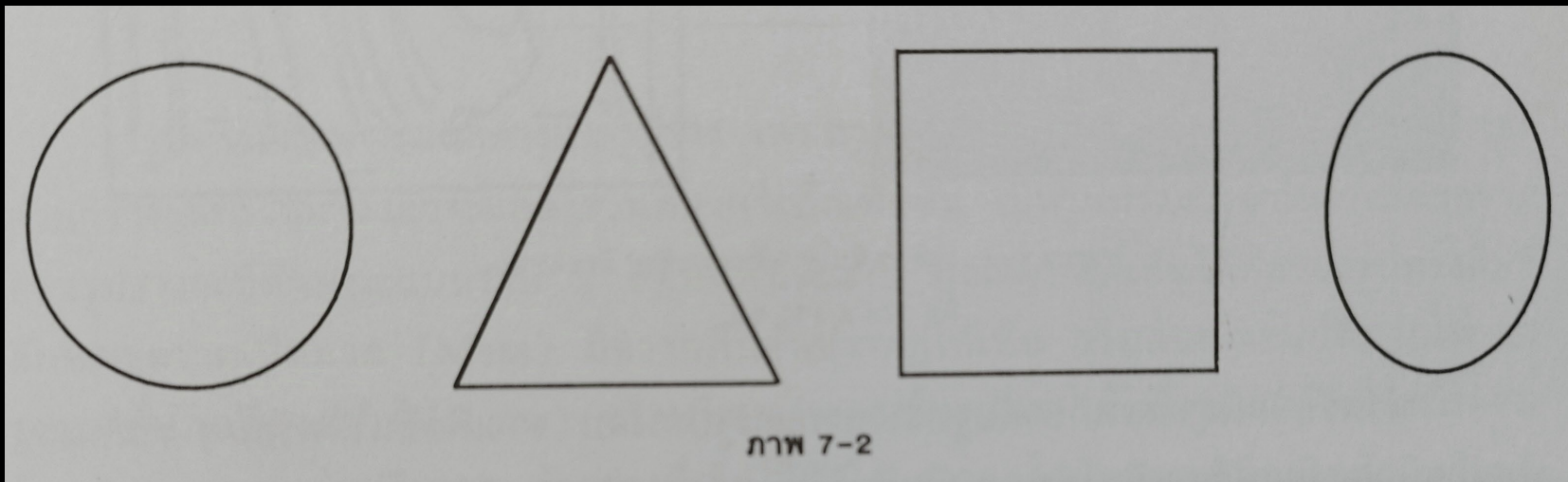

ภาพ 7-1

ประเภทของรูปร่าง

รูปร่างในทางศิลปะ อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

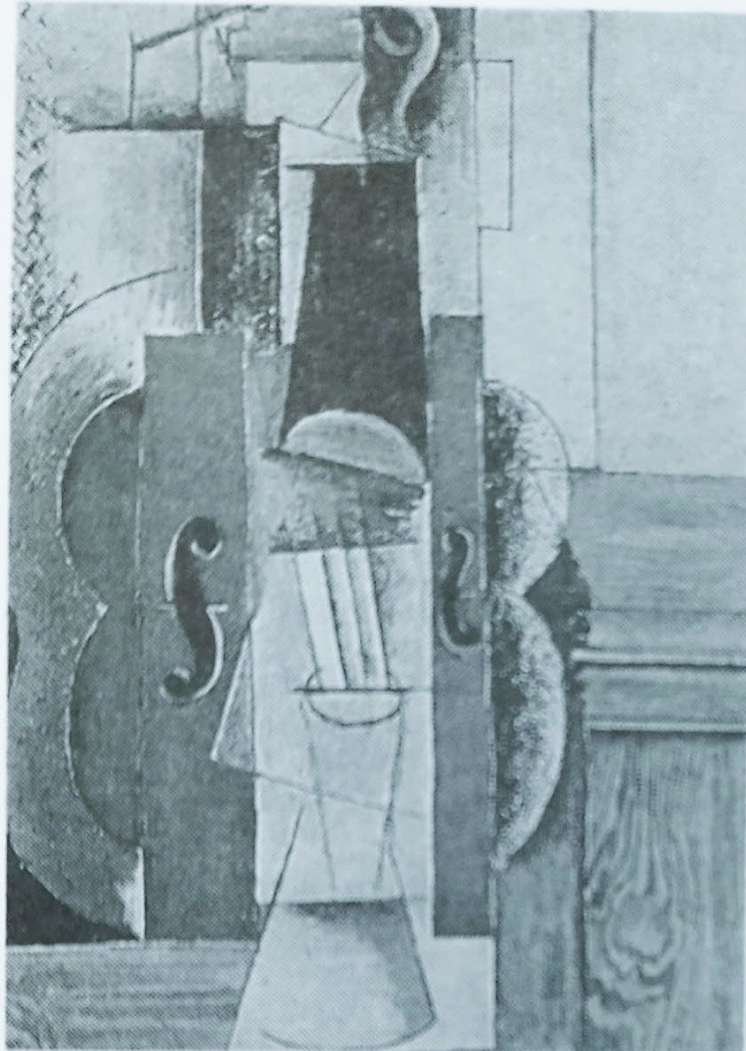
2. รูปร่างเรขาคณิต (Geometric Shape) หมายถึงรูปร่างที่มนุษย์สร้างขึ้น มีโครงสร้างแน่นอน ได้แก่ รูปร่างวงกลม รูปร่างสามเหลี่ยม รูปร่างสี่เหลี่ยม เป็นต้น

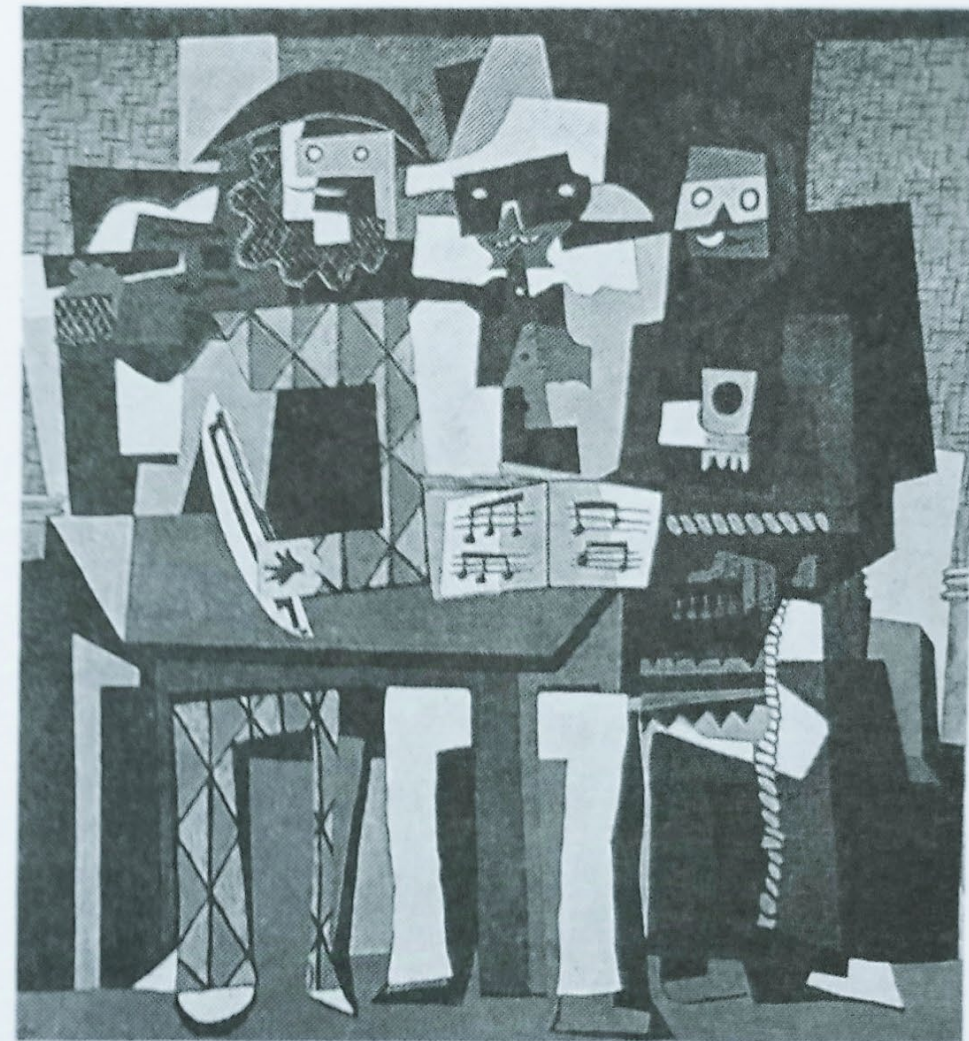
ประเภทของรูปร่าง

รูปร่างในทางศิลปะ อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

3. รูปร่างนามธรรม (Abstract Shape) หมายถึงรูปร่างที่ถูกเปลี่ยนแปลงให้ง่ายขึ้น หรือตัดทอนให้ผิดเพี้ยนไม่ตรงกับความจริง อาจจะขยายขึ้น ลดทอน ดัดแปลง แต่พอจำเนื้อหาได้

ภาพ 7-3 ก. ปิกัสโซ 'ไวโอลิน' (Violin) 1913 สี
น้ำมันบนผ้าใบ $25\frac{5}{8} \times 17\frac{3}{4}$ in. Bern,
Kunstmuseum Hermann and
Margrit Rupf Foundation.

ข. ปิกัสโซ 'นักดนตรีสามคน' (Three
Musicians) (ไม่ระบุ ค.ศ. ขนาด)
พิพิธภัณฑศิลป์อะฟิลาเดลเฟีย

รูปร่างบวกและรูปร่างลบ

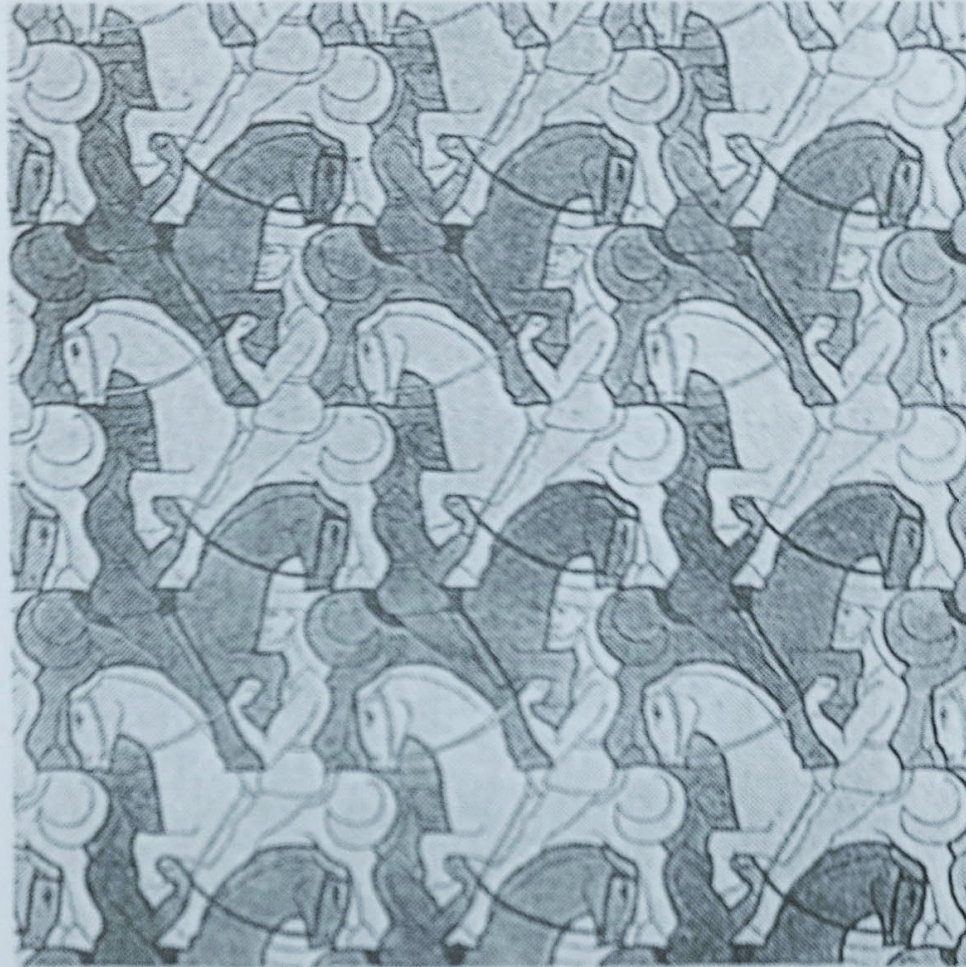
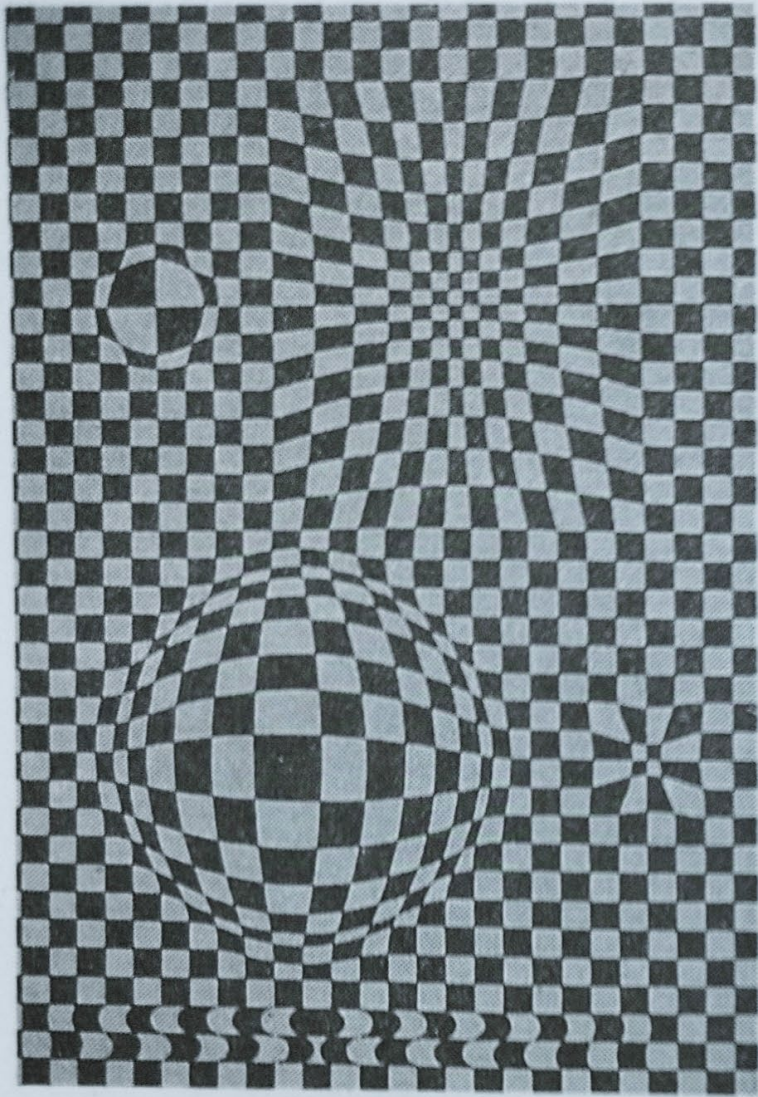
1. **รูปร่างบวก** หมายถึงรูปร่างที่เกิดจากการล้อมรอบด้วยเส้น หรือเกิดจากส่วนประกอบสำคัญของศิลปะอื่นๆ ได้แก่ สี ระบายแบบราบของน้ำหนัก พื้นผิว ฯลฯ มีลักษณะ 2 มิติ ปรากฏอยู่บนพื้นที่ว่างเปล่า หรือพื้น
2. **รูปร่างลบ** หมายถึงบริเวณพื้น หรือเนื้อที่บริเวณว่างเปล่าที่ถูกแทนที่หรือรองรับรูปร่างบวก บริเวณเนื้อที่ส่วนที่เหลือจากรูปร่างบวกจะมีค่าเป็นรูปร่างลบ

ภาพ 7-4 เนติกร ชินโย 'เสียงกระซิบ' สีอะคราย-
ลิก 170 x 150 ซม.

รูปร่างบวกและรูปร่างลบ

สำหรับข้อพิจารณาเกี่ยวกับรูปร่างบวกและรูปร่างลบ อาจเกิดขึ้นได้พร้อมๆ กัน ในงานทัศนศิลป์ และสับเปลี่ยนเป็นได้ทั้ง 2 นัย เป็นได้ทั้งรูปร่างบวกและรูปร่างลบ

ก.

ข.

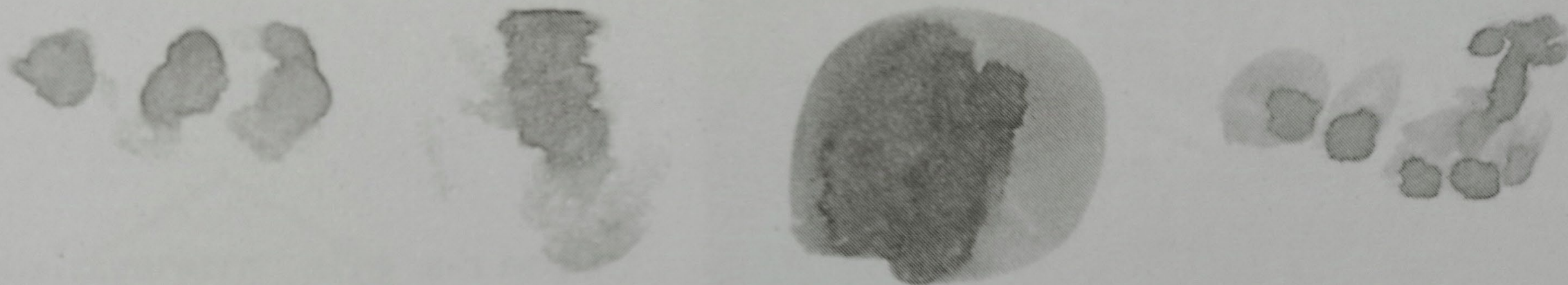
ภาพ 7-5

ก. วาซาร์ลี 'ดาวที่สุกใส' (Vega) 1957 สี
น้ำมันบนผ้าใบ $76\frac{3}{4} \times 51\frac{1}{8}$ in. ผลงาน
สะสมของศิลปิน

ข. เอเชอร์ 'งานศึกษาความเป็นระเบียบ
ของพื้นระนาบด้วยรูปคนขี่ม้า' (Study
of Regular Division of the Plane
with Horsemen) 1994 หมึกดำและ
สีน้ำบนกระดาษ 12 x 19 in. มูลนิธิ
เอสเชอร์เฮก

รูปร่างไม่แสดงเนื้อหา

รูปร่างไม่แสดงเนื้อหา (**Non-objective shape**) หรือรูปร่างอิสระ หมายถึง รูปร่างที่เกิดขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องอ้างอิงธรรมชาติ อาจเกิดขึ้นด้วยความบังเอิญ มีรูปร่างแปลกพิกล อันเกิดจากการสร้างสรรค์ให้มีรูปแบบใหม่

פרט 7-6

รูปทรง

- **รูปทรง (Form)** มีลักษณะแตกต่างจากรูปร่าง เพราะรูปทรงมีลักษณะเป็น 3 มิติ นอกจากจะมี ส่วนกว้างและส่วนยาวแล้วจะแสดงส่วนหนาหรือลึกเพิ่มขึ้น เป็นรูปทรงวงตาในงานจิตรกรรม

ภาพ 7-7 มूर् "รูปคนนอนแสดงภายใน-ภายนอก" (In-
terior-Exterior Reclining Figure) 1951
สัมฤทธิ์ สูง $13\frac{1}{2}$ in. สะสมโดย โจเซฟ เฮช
เฮิร์ตฮอร์น

ภาพ 7-8 ดาวิด "การตายของโสเครติส" (The death of Socrates) 1787 พิพิธภัณฑ์ศิลปะแห่งชาติ นิวยอร์ก

ความหมายของรูปทรง

- **รูปทรง (Form)** หมายถึงรูปที่มีลักษณะ 3 มิติ ซึ่งเกิดจากส่วนประกอบสำคัญของศิลปะ สามารถมองเห็นเป็นภาพลวงตาอย่างของจริงในงานจิตรกรรม หรือเป็นรูปทรงจริง 3 มิติในงานประติมากรรม

ประเภทของรูปทรง

รูปทรงในทางศิลปะ อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. **รูปทรงจากสิ่งมีชีวิต (Organic Form)** หมายถึงรูปทรงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ คน สัตว์ พืช โดยนำมาถ่ายทอดเป็นงานศิลปะในลักษณะ 3 มิติ รูปทรงในลักษณะนี้จะให้ความมีชีวิต

ภาพ 7-9 ก. ดอกไม้ในธรรมชาติ

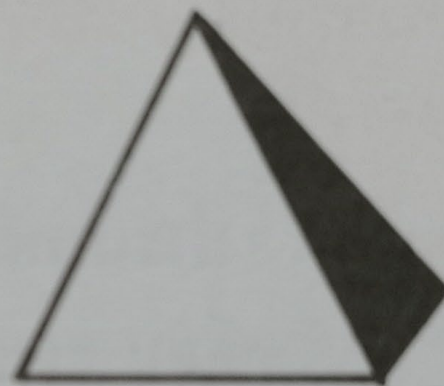
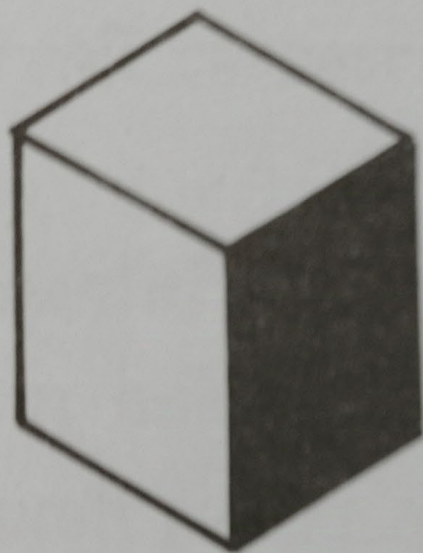

ข. มิเกลันเจโล "การเนรมิตอาดัม" (The creation of Adam) 1508-12 สำนักวาติกัน กรุงโรม

ประเภทของรูปทรง

รูปทรงในทางศิลปะ อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

2. รูปทรงเรขาคณิต (Geometric Form) หมายถึงรูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยเครื่องมือ ได้แก่ รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงสี่เหลี่ยม รูปทรงกลม ฯลฯ รูปทรงเหล่านี้จะแสดงความกว้าง ความยาว และมิติในทางลึกหรือหนา มีความเป็นมวลและปริมาตร

7-10 פורט

ประเภทของรูปทรง

รูปทรงในทางศิลปะ อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

3. รูปทรงอิสระ (Free Form) หมายถึงรูปทรงที่เกิดขึ้นเองอย่างอิสระ ไม่มีโครงสร้างแน่นอนเป็นมาตรฐานเหมือนกับรูปทรงเรขาคณิตและรูปทรงจากสิ่งมีชีวิต ได้แก่ รูปทรงของก้อนหิน กรวด ดิน หยดน้ำ ก้อนเมฆ คandles สิ่งผูกมัด ฯลฯ จะมีรูปทรงแปลก พิกล เลื่อนไหว ให้ความอิสระและได้อารมณ์ความเคลื่อนไหวเป็นอย่างดี

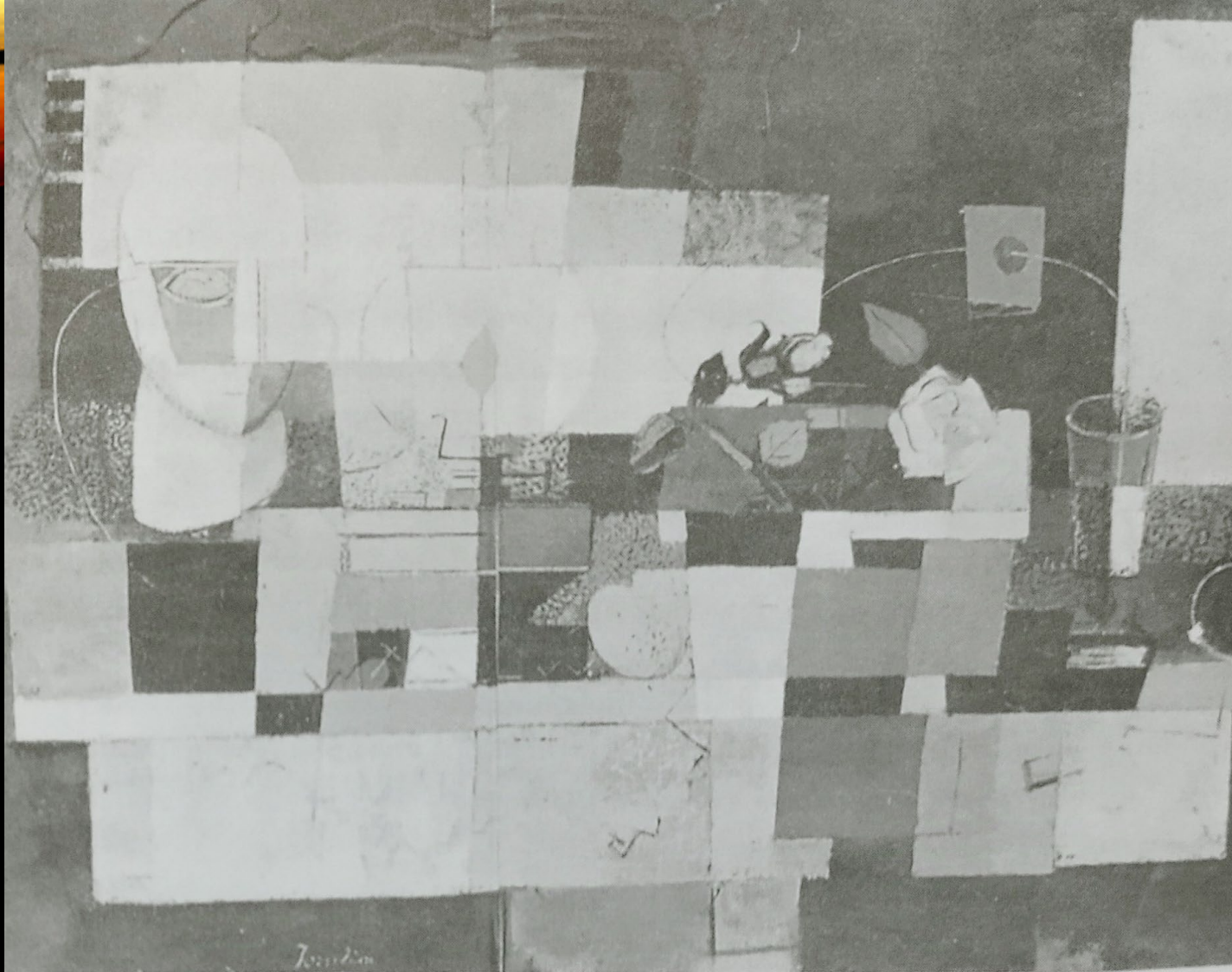

ภาพ 7-11 รูปทรงของก้อนหิน

WORKSHOP 6

- ให้นักศึกษาออกแบบองค์ประกอบศิลป์เรื่องรูปร่าง รูปทรง 1 ภาพ
 - รูปร่างธรรมชาติ
 - รูปร่างธรรมชาติผสมกับรูปร่างเรขาคณิต
 - รูปทรงจากสิ่งมีชีวิต
 - รูปทรงจากสิ่งมีชีวิตผสมกับรูปทรงอิสระ

ใช้ความคิดสร้างสรรค์การจัดภาพด้วยดินสอดำแสดงน้ำหนักรูปตามความเหมาะสม

ภาพ 7-12 ทอมจีน "หุ่่นนึ่ง (Still Life) 1939 (ไม้
ระบุนขนาด, สถานที่)